

SVETOGORSKA KRALJICA

1539 MESEČNIK SVETOGORSKEGA SVETIŠČA 1939

Stanko Stanič:

Marijina svetišča v naši deželi

1. Vitovlje

Čavensko pobočje od Lokavca do Ozljana je nudilo v poznem srednjem veku, ko je bilo vojska in roparskih pohodov v izobilju, Vipavcem lepa zatočišča, ki so se izoblikovala posebno v turških roparskih pohodih

s časom zgradili utrjen tabor in kapelico Matere božje.

To bo tudi zgodovinska resnica, samo čas je težko določiti. Današnje svetišče v čistem gotškem slogu bi znalo biti iz 15. stoletja. Še danes ohranjena lina starega zvončka nam dokazuje izredno starost te kapele. Zvo-

Milostno podobo nesejo duhovniki grgarske dekanije.

v varna gradišča s cerkvico na sredi.

Pod Čavnom se v višini okrog 500 m nad morjem nahajajo nekdanji tabori s cerkvicami sv. Urbana nad Lokavcem, sv. Pavla nad Vrtovinom, sv. Mihaela nad Šempasom in Matere božje na Vitovljah. Razen najstarejšega sv. Pavla, ki je v razvalinah, samujeta še danes sv. Urban in sv. Mihael, v veliki časti pa je še vedno Mati božja na Vitovljah.

Vitovlje stojijo na strmem 606 m visokem hribu pod Trnovsko planoto. Razgled je od tukaj zelo lep; kakor knjiga je pred teboj odprta Vipavska dolina s Krasom v ozadju, na desno se pa odpira Gorica in furlanska nižina. Hrib je sicer prava kraška goličava, le v ozadju je lep borov nasad. Vznožje hriba pa obkrožajo plodni vinogradi.

Ljudsko izročilo pripoveduje, da so se semkaj zatekali okoličani v prastarih časih, ko so vojske hrumele skozi dolino, ter si

nova os je namreč tekla na kamenitem stojalu in se s časom zarezala na obeh straneh nad eno ped globoko v kamen. Količko let je moral zvonček teči, da se je tako globoko zarezal! Danes je ta lina pokrita s soho Marijinega oznanjenja. Obzidje starega tabora še danes kljubuje zobu časa in se vleče okrog globokih prepadov. Do zadnjih časov so imele nekatere premožnejše družine iz doline v tem obzidanem taboru svoje suhote in še koncem prejšnjega stoletja se je valjala po zakristiji dolga topovska cev iz železa, ki so jo pozneje prelili v možnarje.

Posebno dobro in pogosto so služile Vitovlje v času turških napadov, kar priča še danes med ljudstvom živo ohranjeni spomin na te čase. Prvega turškega jezdeca, ki se je približal vitovskemu obzidju, je Mati božja pahnila čez pečevje. In v Črničah je vprašal kmeta turški poveljnik, kažoč s sabljo na Vitovlje: »Jeli kdo v onem varošu?« Za odgovor mu je kmečki strel

odnesel z glave fes: »Lopež, kaj me varaš?«

Ugotoviti moramo tudi dejstvo, da niso vitovske utrdbe in stavbe bile nikoli plemiška ali deželna last, pač pa so do danes kmečka posest. Kmet je tabor sezidal, vzdrževal in branil.

Današnja cerkev na Vitovljah je 21 m dolga in 16 široka ter posvečena Brezmadežni. Iz zidovja samega razbereš, da je bila dvakrat podaljšana in prezidana. Leta 1616. imenujejo listine nekdanjo kapelico cerkev. Pred to letnico moramo torej postaviti prvo povečanje stare kapelice. Ker je bila na enem stranskem oltarju letnica 1682, bo to tudi leto, ko so cerkev drugič in poslednjič povečali in ji dali današnjo obliko. Kakor poroča drugi napis, je bil takrat Štefan Smet za ljudskega župana in Andrej Budin cerkveni stavbenik.

Današnja cerkev ima tri kamenite baročne altarje. Zanimivo je dejstvo, da so vsi trije oltarji posvečeni Devici Mariji.

V glavnem oltarju je soha iz lesa, ki predstavlja kronanje Marijino: Bog Oče in Bog Sin držita srebrno krono nad Marijino glavo, na vrhu pa plava v podobi goloba Sv. Duh. Nekoč je bil tudi ta upodobljen v moš-

ki osebi, pa je to prepovedal ob prvi kanonični vizitaciji škof Attems v II. polovici 18. stoletja. Druga slika je na platnu in predstavlja Marijo med angeli. Preko trona je pritrjena vrstica z različnimi spominskimi obeski, ki zgovorno kažejo, kako je bila nekoč ta božja pot obiskovana in kako so tukaj romarji dosegli razne milosti.

Dandanes je romanje na Vitovlje omejeno na Vipavsko dolino in Trnovsko planoto.

Glavno romanje in shod je na Vitovljah oba binkoštna praznika. Sosednji duhovniki imajo obilo posla v spovednici in pred oltarjem, da zadostijo vsem množicam naših pobožnih Vipavcev, ki v velikih trumah tiste dni priromajo na Vitovlje.

Nekoliko manjši je naval na Veliki in Mali Šmaren. Vendar pa tudi ta dva praznika privabita množico pobožnih romarjev iskat moči in tolažbe k Mariji na Vitovlje.

Sicer je pa cerkev oskrbovana vse Marijine praznike med letom in ima tudi drugače vsak mesec vsaj enkrat sv. mašo.

Naj bi svetogorsko jubilejno leto tudi po naših manjših Marijinih svetiščih obudilo več zaupanja in ljubezni do Marije, naše Kraljice.

Romarsko slovo od svetogorske Marije

*Ze prišla je ura slovésa,
pustiti je treba ta kraj...
Naj solze teko iz očesa,
ko gorski zapuščamo raj!*

*Oj z Bogom, ti kličemo, Mati,
ko gremo s te svele goré...
»Ne nehaj ob strani nam statil!
tej uri nam kliče srcé.*

*O Mati, lepó je pri tebi,
tu v srca naseli se mir,
v telesni in dušni potrebi
pomagaš, tolažbe si vir.*

Oj z Bogom.....

*Prišli smo iz solzne doline,
kjer srečo razjeda nam greh;
zdaj vračamo s svete višine
domov se po novih potéh.*

Oj z Bogom.....

*Pri delu, molitvi, o Mati,
podpiraj nas vedno ljubó,
pomagaj nam izvojevati
si blaženo, večno nebó!*

Oj z Bogom.....

Iz svetogorske zgodovine

(Nadaljevanje.)

IV. Doba

Obnovitev svetišča I. 1793

Leta 1792. je zasedel cesarski prestol Franc II., ki je skušal zaceliti rane, ki so jih bile zadale svobodi katoliške Cerkve zmote prejšnjih let. Vladarjeva blagodušnost je osrčila goriško starešinstvo, duhovščino in ljudstvo, da so sklenili prositi za dovoljenje obnove božje poti na Sveti gori.

V Solkanu je takrat bivala zelo pobožna in premožna gospa Valentinčičeva, ki jo je srce zelo bolelo radi razdejanja na Sveti gori. Pristrčno je molila k Bogu, da bi se staroslavna božja pot spet obnovila. Božja previdnost pripelje nekega dne v njeno hišo grofa Edlinga iz Ajdovščine. Gospa začne grofu razkrivati svojo veliko žalost radi zatrtega svetišča. Bolest jo je premagala, da je pred grofa padla na kolena in ga milo prosila, naj se obrne do sina, ki je bil dvorni svetnik na Dunaju, da bi izpovedal pri cesarju Frančišku II. dovoljenje za obnovitev božje poti. Grof jo usliši in takoj sestavi spomenico, ki so jo podpisali mestni župan, mestni župniki, mnogi duhovniki in plemiči. Spomenico je na Dunaju grof Edling tako krepko podprl, da je v kratkem prišel iz dvorne pisarne goriškemu glavarstvu nalog, naj o tej zadevi nemudoma poroča.

Prosilci so se obrnili do tedanjega glavarja Rajmunda Thurna in ga prosili, naj blagovoli ugodno poročati. To je gla-

var s solznimi očmi obljubil, kajti tudi njemu je bilo svetišče zelo pri srcu. Z baronom Oktavijem Terzijem je sestavil dobro utemeljeno poročilo, ki ga je podprl tudi tedanji škof franc Filip grof Inzaghi. To poročilo so na Dunaju tako ugodno sprejeli, da je že 15. februarja 1793 izšel sledeči najvišji odlok, ki ga je c. kr. okrožno komisarstvo v Gorici vročilo 14. marca 1793 mestnemu magistratu: »Mestnemu magistratu v Gorici.

Prošnjo župana, mestnih župnikov, mnogo duhovnikov in okoličanskih občin, ki jo je tudi vis. okr. glavarstvo ugodno podprlo in do cesarskega dvora napotilo, da bi se smela sedaj v Solkanu čiščena podoba blažene Device Marije v podrti cerkev na bližnji Sveti gori prenesti, je Nj. Vel. z odlokom najvišjega dvornega direktorija od 15. fe-

bruarja, hoteč splošni želji ustreči, milostljivo uslišalo in obenem ukazalo, da se morajo stroški za obnovitev in prihodnje vzdrževanje cerkve pokrivati s prostovoljnimi darovi, ker verski zalog ne more prevzeti tega bremena, kajti, doneske duhovnikov vračunivši, komaj potrebnejše stroške krije; tudi se ne sme ljudem sila delati in tudi se ne smejo delati zbirke v pravem pomenu.

Ta cesarski odlok se daje s tem magistratu na znanje vsled naredbes vis. okr. glavarstva z dne 7. sprejete 13. t. m.

Od c. kr. komisarstva v Gorici 14. marca 1793.

Brž nato so ustanovili v Gorici odbor štirih članov, ki je imel nalogo, da vodi obnavljanje svetišča. Ta odbor je razposlal po deželi že 4. maja sledečo okrožnico:

Milostna podoba je prišla do slavaloka pri solkanskih koloncah.

Procesija se razvija.

Goriška dekleta ji pesem pojo.

»Ker so naš pobožni cesar Frančišek II. z najvišjim gorimenovanim odlokom blagovolili splošni želji prebivalcev tega mesta in sosednjih občin ustreči ter se sme staroslavna božja pot na Sveti gori obnoviti, naznanjamo s tem to milost v splošno veselje in tolažbo preblazeni Devici vdanih duš, da bi vsi navdušeni pomagali to svetišče prenoviti, bodisi s prostovoljnimi robotami, bodisi s tem, da podarimo najpotrebnejši material, ali z denarnimi prispevki. S posebnim zaupanjem se pa pri tem podjetju zanašamo na gorečnost č. duhovščine, ki jo v ljudno prosimo, naj blagovolijo svoji skrbi izročene vernike osrčevati, da bodo z velikodušnimi darovi podpirali obnovo svetišča.

Neštevilni verniki so v tem svetišču milosti prosili in jih tudi zadobili; to spričuje izredna gorečnost, s katero je pobožno ljudstvo te kronovine od pamtiveka v obilnem številu ta sveti kraj obiskovalo; priča vdano čiščenje, ki ga je neprenehoma

toliko ptujcev iz daljnih dežel tej čudežni podobi izkazovalo; priča nedavno izražena splošna želja toliko duhovnov in vseh svetnih stanov, da bi se prejšnja božja služba in prejšnje čiščenje Matere božje na Sveti gori obnovilo. Čeprav je namreč Bog povsod pripravljen uslišati vsakogar, ki ga z živo vero kliče na pomoč, si je vendar odbral ta kraj, kjer je pripravljen deliti neštevilne milosti po mogočnem in uspešnem posredovanju svoje preljube Matere.

Ne moremo si misliti, da bi ne hoteli obnovitve tega svetišča na vso moč podpirati tisti, ki so nekdanj to sveto, za našo vero prečastno prizadevanje podpirali. Nadejamo se temveč, da bodo prostovoljne ponudbe velikodušnih darov njih dejansko pobožnost kazale in o njihovem živem verskem čutu sijajno pričale. Treba nam je tega posebno v današnjih časih, ko potrebuje država in naša sv. vera mogočnega varstva naše velike priprošnjice bolj ko kdajkoli poprej. Bojimo se, da ne bi žalili

gorečnosti dobrih katoličanov in njih srčne želje po obnovitvi svetišča, ako bi še nadalje njih srca izpodbujali k radodarnosti. Zato naznanjamo kar ob kratkem način, kako se naj mili darovi nabirajo, da se čimprej doseže težko pričakovana obnovev svetega templja.

V Gorici so določeni štirje voditelji: č. g. Jožef Gironcoli pl. Steinbrunn, Jožef Valogini, mestni sodnik in rektor, g. Ivan Dominik Zoratti in Ivan Parkar, pri katerih se more vsakdo oglašiti, da se njegova ponudba zapiše, ali denarni znesek proti prejemnici izroči.

Od mesta oddaljeni naj se obrnejo do svojih č. gg. župnikov, ki jim popolnoma zaupamo; ti bodo ljudstvo k službi vzvišene Matere božje izpodbujali, ponudbe in denarne zneske sprejemali, zapisovali, pobornice izdajali in zneske vsak mesec katerega izmed gg. voditeljev v Gorico pošiljali, ki jim potem zavoljo reda vsakokrat pošlje pobornico.

V Gorici, dne 4. maja 1793. (Nadaljevanje prihodnjič)

Naše novice

Nova sv. maša v Komnu. — V nedeljo 2. julija je v domači Cerkvi v Komnu prvič daroval sv. mašo č. g. Bernardin Godnič. Velika slovesnost, ki si jo naši kraji, hvala Bogu, še vedno štejejo v izredno čast, in lepo vreme sta privabila vernike od blizu in daleč, tako da se je nabralo ljudi za dve cerkvi in je bila sicer prostorna komenska cerkev premajhna. Novomašniški govor je imel č. g. dr. Franc Močnik, profesor in stolni vikar v Gorici. Sveto daritev je lepo spremljal domači cerkveni pevski zbor. — G. novomašnik, ki je bogoslovne nauke dokončal v Bologni, je iz trdne kraške hiše, ki je dala Cerkvi že mnogo vnetih duhovnikov. Zadnjih sto let (od l. 1838. dalje) je vedno imela kakega živečega člana duhovnika. Sedaj ima

dva, a upanje je, da se ta lepa vrsta ne bo prekinila, temveč se bo nadaljevala v večjo čast božjo in v duhovni blagor vernikov.

Dve srebrni maši. — Dne 16. julija sta praznovala dva naša ugledna župnika petindvajsetletnico svoje prve sv. maše: g. Ciril Sedej, župnik v Števerjanu, in g. Stefan Podberšek, župnik v Štjaku. Prvi je obhajal svojo slovesnost doma v Števerjanu, kakor so to želeli njegovi duhovljani, drugega so njegovi sovaščani povabili v rojstno vas v Deskle. — Števerjanska cerkev se je za to priliko okrasila s cvetjem in cerkveni pevski zbor se je pčrtvalno pripravil, da je z dostojnim petjem dvignil lepo cerkveno slavo, katero je z g. biljanskim dekanom na čelu počastila lepa vrsta sobratov. Slovesnosti primerne pridige je imel goriški stolni vikar g. dr. Fr. Močnik, ki je s svojo kleno besedo ogrel vse vernike, ki so napolnili obsežni božji hram. Ker je bil ta dan tudi običajni domači cerkveni praznik sv. Mohorja in Fortunata, so prihiteli še številni sosedje, da so skupaj s Števerjanci obhajali pomembni jubilej. Farani, zlasti mladina, so se res vneto potrudili, da so izkazali svojemu župniku-srebrnomašniku vso hvaležnost za plemenito delo, ki ga že 18 let vrši med njimi.

Desklani, ki so želeli, naj njihov rojak praznuje svoj srebrni jubilej v njihovi sredi, so se potrudili, da je bil letošnji šmohorski sejem radi izrednega dogodka res nad vse lep in slovesen.

Odeli so cerkev v praznično obleko in postavili okusen slavolok. Cerkveni pevski zbor se ni plašil nobenega truda, slovesna sv. daritev je bila zato res ena sama goreča prošnja, naj nebeški Oče ohrani in blagoslovi dragega slavljence. Tudi do zadnjega kotička napolnjena cerkev je v pobožni radosti uživala lepo petje. Srebrnomašniku se je pri njegovem izrednem slavu pridružil novi g. kanalski dekan z vso dekanijsko duhovščino in tako izpričal želje in voščila domačinov in vseh dobrih vernikov. — Obema srebrnomašnikom kličevo: Na mnoga leta, vsaj do zlato maše!

Stridesetletnico mašništva so obhajali 23. julija sledeči gospodje: msgr. dekan Ivan Kunšič v Cerknem, g. župnik Miha Kragelj v Sempasu in g. župnik Karol Oblak v Gorjanskem. Vsi trije še krepko nosijo težo dušnopastirskega dela. Naj jih Bog ohrani zdrave pri uspešnem delu do zlato maše!

Zlata maša bo v Biljani 30. julija. Daroval jo bo goreči in mladeniški gospod dekan Josip Kos. Domačini bodo gotovo spet pokazali, kako silno cenijo in ljubijo svojega dušnega pastirja. Bog ga živi!

Prvo sv. obhajilo in duhovne vaje za fante. — Iz Stanjela na Krašu smo prejeli lepo poročilo o prvem sv. obhajilu, ki se je tako lepo izvršilo, da je vsa duhovnja g. župniku hvaležna za izpodbudno pobožnost. — Dopisnik se s hvaležnostjo spominja tudi fantovskega romanja na Sv. goro in meni, da bi bili fantje in vsi ljudje popolnoma drugačni in mnogo srečnejši, ako bi se šole duhovnih vaj mnogo bolj posluževali. Prav posebno obžaluje, da mnogi starši otrokom bolj branijo hoditi k duhovnim vajam kakor pa po grešnih poteh. Taki starši se kajpada ne zavedajo silne odgovornosti za svoje otroke pred Bogom!

Duhovniška vest. — Čepovan je dobil novega dušnega pastirja g. Ivana Kretiča, ki je doslej služboval v Kojškem. Novi župni upravitelj, ki je prispel v ponedeljek 17. julija popoldne v spremstvu g. dekana msgr. Filipiča in dekanijske duhovščine, je bil slovesno in radostno sprejet. Čepovanci so mu postavili več slavolokov in okrasili tudi

župno cerkev ter se v velikem številu udeležili prvega njegovega sv. blagoslova. Želimo novemu čepovanskemu gospodu obilo sreče in uspehov na novem mestu!

Zenskega romanja na Sv. goro 19. in 20. julija se je udeležilo lepo število žen. Spet smo videli, kako koristna so romanja za posamezne stanove. V vsakem pogledu so bile žene dobro postrežene. Slišale so tri pridige, ki so bile popolnoma prirojene njihovim stanovskim potrebam, opravile so lepo sveto spoved, bile glede prenočišča in v gostilni dobro postrežene — in zato res zadovoljne. Takih romanj bi moralo biti več, kajti njihov duhovni sad je neprimerno večji kakor romanj ob velikem navalu vernikov. — Seveda je v tednu udeležba nekoliko težka. Toda te težave je treba premagati in začeti moramo misliti, da ima tudi duša gotove pravice in da moramo tudi zanjo nekaj žrtvovati. Le z žrtvami se dosežejo taki dobri in trajni sadovi. — V tem mnenju nas je potrdil neki kraški fant, ki nam je pisal lepo zahvalno pismo za fantovsko romanje.

Nove orgle. — Župna cerkev v Sv. Križu na Vipavskem je dobila nove, krasne orgle. Imajo 2 igralnika in 10 posojčih registrov. Stanejo 30 tisoč lir in jih je izdelala tvrdka Benz v Gorici. Velik del stroškov so na pobudo domačega g. župnika Simiča, ki je bil duša vse zamisli, krili požrtvovalni farani. Pri blagoslovitvi je imel lep nagovor domačin g. župnik Stanko Stanič iz Podgore, igral je pa naš mojster in skladatelj g. župnik Vinko Vodopivec iz Kronberga, ki je delo zelo laskavo pohvalil. Ob tej priliki je imel krepki domači cerkveni pevski zbor v nabito polni cerkvi koncert, ki je sijajno uspel in so vsi farani svojim pevcem za res umetniški užitek, ki so ga doživeli, iskreno hvaležni.

Srečen biserni par. — V nedeljo 25. junija so praznovali v Kanalu pri slovesni sv. maši ob desetih biserno poroko 82 letnega Stefana Vidica in njegove 81 letne žene Ane, rojene Bavdač, ki sta še oba pri dobrem zdravju. Slovesnosti se je udeležilo vseh sedem živih otrok s kopico vnukov in pravnukov.

Oddih na solkanskem trgu.

Skupina fantovskih romarjev pred svetogorskim svetiščem.

Julij Zeyer (Poslovenil Marko Kranjc)

Vrt Marijin

Pesem o Materi
(Nadaljevanje.)

TRPLJENJE SE BLIŽA.

In Mariji so dohajale temne vesti. Vprvič je njeno srce vztrepetal od strahu za Sina človekovega in prvičkrat se ji je pojavila strašna možnost, da bi utegnila njegovi glavi groziti nevarnost! In ljudstvo se je zdaj še tesneje zbiralo krog kralja miru. Utrujen reče nekoč Jezus svojim učencem: »Pojdite za menoj na samotni kraj v puščavi! Hrepenim po trenutku miru v molitvi!« In ponoči je sedel z njimi in z Marijo v ladjo in jadrali so po temnem jezeru k vzhodnemu obrežju ter šli v smeri proti Betsaidi-Julias, kjer je četrtnik Filip vladal z mirnejšim žezlom nego Herod.

In bliže in bliže je prihajala doba, ko je hotel darovati svojo sveto kri. Nekoč reče svojim učencem: »Grem v Jeruzalem, bojevat božji boj! Sojeno je, da bo Sin človekov prestal mnogo bridkosti, da ga bodo pismarji in mogočniki izmed duhovništva zavrgli in farizeji preganjali... Umreti mora, da zopet vstane od mrtvih. Predno bo sedel na desnici božji, predno dvigne v slavi svojo glavo, je treba, da jo premagani skloni in v ponižanju pije iz potoka kraj ceste...«

Ko je Marija slišala te besede, je začutila v srcu meč; toda molče je samo sklopila oči in trepetajoče roke pritisnila na srce. Učenci pa tega niso mogli verjeti! V mislih jim je bila le slava sionskega kralja. In Peter zakliče: »To se ne sme zgoditi! Ne, to se tebi, Učenik, ne more zgoditi! Če nočeš, gotovo da se ne zgodi!« Tedaj vzplamte oči Kristusove kakor temno, viharo nebo, razsvetljeno od bliskov, in z mogočnim

glasom reče: »Umakni se, satan! V pohujšanje si mi, ker tvoje srce se ne oklepa tega, kar je od Boga; ampak kar je človeško!«

Vsi so se tresli od strahu. Marija rahlo položi roko na roko Sinovo, ki jo je bil zavračajoče iztegnil proti Petru, in sladka resnoba zopet zasije z božjega obličja, ki je bilo za hip razdraženo nad človeškim neumevanjem. In Jezus reče svojim učencem: »Kedaj se konečno odpro vaše oči? Zakaj ne umevate, kako velika je ponižnost in kako veličastna je preprostost? Ali se še sramujete ponižanja? Kdor se sramuje mene in mojih besed, njega se bo nekdanj sramoval Sin človekov, kadar pride v svojem in svojega Očeta veličastvu in v veličastvu svetih angelov!«

In za nekaj dni pozove Petra, Jakoba in Janeza s seboj ter jih odvede h goreči molitvi na visoko goro, ob koje vnožju je v solncu zelenela rodna Galileja in odkoder se je videlo na Libanon, porastel s cedrami, na puščavo, od solnca ožoltelo, s progami temnorjavih senc, na modrosevajoči kos daljnega morja za kipečim gorovjem karmelskim. Tu se Kristus pred njihovimi očmi izpremeni v nebeško prikazen. Jasnejši od solnca in nebes jih oslepi v svojem oblačilu, belobliščem bolj nego bleskotni sneg na Hermonu. In senci Mojzesa in Elije sta bili z njim in v slavi je plaval med njima nad zemljo. Iz oblaka, ki so ga tvorili žarki, pa se je čul glas govoreč: »To je moj ljubljani Sin!« In učenci so ob tem glasu popadali na obraz in bilo jim je, kakor da jih je porazila smrt in njih čuti so ugasnili. In niso se povrnili v življenje, dokler ni Kristus pristopil k njim rekoč: »Vstanite!...« Tako so ga torej videli v slavi, ki jim je o njej govoril...

Kristus je šel v Jeruzalem k veliki borbi za kraljestvo. In v templju, ki je bil središče vsega Izraela, je vpričo ljudstva, pismarjev in najvišjega duhovništva v vzvišeni preprostosti slovesno izjavil, da je obljubljeni Mesija in Sin Boga samega. Vedel je, da je to prvi ko-

rak k njegovi smrti, k veliki daritvi. Neizmerno rjovenje njegovih sovražnikov in protivnikov resnice je pokazalo zdaj tudi onim, ki doslej niso slutili, kaj grozi Zveličarju narodov. Toda njegov čas še ni prišel. Jezus je zapustil mesto, ki je zmerom kamenjalo svoje proke, in odšel zopet v samoto, kjer so se tibi solnčili hribčki, porastli s poljskimi lilijami, kjer so molčale puščave in je neskončni obzor rdel v jutranji zarji in plamenel v zlatu veličastnega zahoda. Tam je zopet učil ljudstvo, tam je zopet delal čudeže in vlival v ranjena srca roso velikih uteh. In ojačen se je zopet povrnil v metež sovražnikov naravnost v Jeruzalem. In zopet ga je vlekle hrepenenje v puščavo, kjer je nekdanj krščeval Janez in odtam se je napotil v Betanijo, da obudi Lazarja. In to najmogočnejše izmed njegovih nadčloveških del je tako razburkalo vse ljudstvo in ogorčilo divjo druhan njegovih sovražnikov, da je bilo usodno njegovemu življenju.

Sanhedrin (veliki svet) v Jeruzalemu je vztrepetal kakor v čudni vročnici. Slepo sovraštvo in hkrati nizkoti strah se je polastil duhovnih knezov in v svoji mrzki sumljivosti so blebetali: »Ta človek ima moč, da je strah! Njegovih čudežev ni konca! Tu je treba delati! Če ga pustimo, se polasti vseh src, vseh duš in vseh duhov in vse ljudstvo se mu pridruži! Kaj preostane nam?«

In glas, od strahu oslabil, pristavi boječ: »In Rimljani navale na nas in ne bodo verjeli v našo vdanost cesarju! In ropajo naše mesto in ga razdenejo do tal!«

Tedaj vstane predsednik velikega sveta, veliki duhoven po imenu Kajfež, ves blede, in reče z bledim, krutim nasmehom: »Umre! Odločeno je!« — Njegov glas je donel kakor sik kače. In Kajfež zopet sede ter se zavije v svoj škrlatni plašč — kakor v rdeči plamen pekla. Bilo je tiho kakor v grobu, toda vse glave so kimale morilno soglasje in v podlih srcih vseh duhovnih knezov je grmel odmev besede: »Umre!«

kov. Umril je samo en sin, ki je bil občinski tajnik. Redko svečanost je z radostjo počastila vsa kanalska župnija, ki visoko cenijo ugledni biserni par. Ker je bil g. Štefan vedno zvest pritrkovec, so mu ta dan kaj krepko pritrkovali.

+ **France Švara.** — V lepem, sinjem jutru so dne 18. julija na starodavnem pokopališču v Moščenicah, ki leže v rebrbi nad divnim Kvarnerskim zalivom, izročili materi zemlji izmučene ostanke g. Franceta Švare, upokojenega župnika. Sin kraške zemlje bo tam doli nad bajnokrasno obalo, ki teče od Voloske mimo Opatije, Lovrane do Drage Moščeniške, v kršnem pobočju čkal dneva vstajanja.

G. France Švara se je rodil 7. julija 1874 v Gorjanskem pri Komnu. V mašnika je bil posvečen l. 1904. Služboval je najprej kot kaplan pri Sv. Luciji in v Devinu, potem kot vikar v Šempolaju, dokler ni l. 1920 prišel v Vrtojbo, kjer je ostal do svoje upokojitve dne 1. nov. 1934. Pokojnik je bil zelo delaven gospod. Bil je vnet duhovnik, ki je povsod, kjer je služboval, skušal poglobiti versko zavest in pritegniti zlasti mladino k verskemu življenju. Poleg tega je bil pa neustrahovani javni delavec. Veliko je pisal o različnih socialnih in kulturnih zadevah in se bavil tudi z leposlovljem, zlasti s prevajanjem. Tudi v verska vprašanja se je poglobil in izdal mnogo svojih lepih pridig. Udeležstvoval se je tudi v zadržanosti. Po vojni, ko se je prišel v porušeno Vrtojbo, se je z vso požrtvovalno nesebičnostjo vrgel v obnovo naše razbite zemlje. V Vrtojbi je po težkih bojih sezidal moško župno cerkev presv. Srca Jezusovega in bil potem v vojnoodškodninskih vprašanjih svetovalec vsem svojim sbratom in vsakomur, ki se je nanj obrnil. V duhovniških vrstah je zato užival velik ugled in je bil radi svoje moštosti in odločnosti visoko spoštovan. Ker že iz dijaških let ni bil posebno trden, ga je naporno delo izčrpalo in je moral oditi v pokoj. Iskal je zdravja tu pa tam, končno se je pred štiri leti naselil v tihi, prijazni Dragi Moščeniški. Mehki morski zrak mu je del sicer dobro, zdravja mu pa ni vrnil. Po težkem trpljenju je v nedeljo 16. julija nenadoma izdihnil. Na zadnji poti ga je spremljalo nad 20 sobratov Goričanov in tamošnjih sosedov. Prihitele je tudi številna skupina zvestih Vrtojbenec, katerim se je pridružilo častno število sodelavcev in moščeniških domačinov. Bila je lepa, ganljiva zadnja pot. Možu dela in trpljenja naj bo nebeski Oče bogat plačnik! Mi ga bomo ohranili v svetlem spominu.

Smrt dobrega očeta. — V Hudajužni v Baški dolini je po daljšem, težkem bolehanju mirno v Gospodu zaspal g. Simon Kemperle, posestnik, gostilničar in trgovec. Dosegel je visoko starost 84 let. Bil je delaven in pošten gospodar in zelo dober oče, ki je vse svoje življenje žrtvoval svoji družini, katero je

skrbno vzgojil. Zelo je ljubil lepo knjigo in dobro časopisje in si je še zadnje mesece pred smrtjo želel poštenega čtiva. Njegova neustrahovana pridnost in moštata značajnost sta mu priborila splošen ugled in spoštovanje. Naj mu sveti večna luč! Njegovim preostalim, zlasti našemu dragemu sodruku sinu g. Poldetu, naše iskreno sožalje!

Nepričakovana smrt. — V Lozicah pri St. Vidu na Vipavskem je 12. julija popoldne, zadet od kapi, nenadoma umrl kmet Jerom Zvanut. Kljub visoki starosti 81 let je bil še čil in zdrav, zato tudi še ni hotel opustiti težavne kupčije z nanoškimi sajenkami za zelje. Omejnjeni dan se je vračal s sežanskega sejma. Pripeljal se je že na domače dvorišče. Ko je hotel stopiti z voza, je nenadoma omahnil in zdrknil na tla ter kmalu nato izdihnil. Naj počiva v miru! Neprevidene smrti reši nas, o Gospod!

Popravilo cerkve in biserna poroka

V Štivanu pri Postojni smo imeli v nedeljo 25. junija velike slovesnosti. Otvorili smo popravljeno domačo kuračijsko cerkev. Delo je trajalo natančno eno leto. Napravili smo novo streho na zvoniku ter cerkev zunaj in znotraj popolnoma prenovili in okrasili. Položen je tudi nov tlak. Poudariti je treba, da so stroške vseh popravil pokrili skoro izključno štivanski verniki. Zato so pa tudi ponosni na svojo lepo cerkev, ki ji ni enake na Pivki. Svoje veselje so pokazali zlasti na dan otvoritve. Fantje in dekleta so cerkev lepo opletli. K deseti sv. maši, ki jo je daroval g. dekan iz Postojne z asistenco gg. župnikov iz Slavine in Knežaka, so prihiteeli ljudje z vse Pivke in se čudili lepo poslikani cerkvi. Domači pevski zbor je pod vodstvom domačega kurata Požarja Antona izvajal celotno prekrasno mašo M. Tomca: »Stopil bom k oltarju.« Vsa slavnost je potekla v najlepšem redu. Po pravici so pravili ljudje, da niso še

Žitko Jožef in njegova žena.

doživeli v Štivanu tako lepe slovesnosti. Isto nedeljo 25. junija smo imeli v Štivanu še drugo izredno slovesnost. Po večernicah sta namreč stopila pred oltar 84 letni Žitko Jožef in njegova žena 83 letna Marija roj. Kalister iz Matenje vasi 15, da ponovita zakonsko obljubo, ki sta si jo dala v isti cerkvi pred 60 leti. Oba slavljence, ki sta še zelo krepka in zdrava, so obdajali mnogoštevilni sinovi ter vnuki že 4. rodu ter seveda veliko število domačih in tujih vernikov, ki so z velikim veseljem prisostvovali redki biserni poroki. G. dekan je na slavljence imel primeren nagovor in na-

to opravil predpisane obrede. H koncu je vsa cerkev zapela zahvalno pesem. Našima vrlima slavljencema pa želimo, naj bi jima Bog naklonil še mnogo let v miru in blagoslovu.

Romanje na Sv. Višarije

Goriški romarji pojdejo na Sv. Višarije v soboto 19. avgusta ob 7. uri zjutraj. Vlak stane L. 21, korijera (od Sv. Ignacija) pa L. 24. Listke dobite v Kattoliški knjigarni. Za vse romarje bo v Vidmu v božjepotni cerkvi »Madonna delle Grazie« sv. maša.

Zvezdnato nebo oznanja slavo božjo

(13. nadaljevanje.)

Sila, s katero se naša zemlja vrti okrog solca in svoje lastne osi

Tudi to je čudovito zračunal astronom Braun. Sila, s katero se vrti naša zemlja okrog solca, odgovarja sili, ki bi jo razvilo v 52 milijonih let 22.000 bilijonov konj. Sila, s katero se naša zemlja vrti okrog svoje lastne osi, pa odgovarja sili, ki bi jo razvilo 6000 bilijonov konj v neprestanem delu skozi 52 milijonov let.

Torej sila, s katero se naša zemlja vrti okrog solca in pri tem vleče luno za seboj, in sila, s katero se zemlja okrog svoje lastne osi vrti, je tako velikanška, da ne moremo z njo primerjati nobene še tako orjaške sile, ki jo zaznavamo na zemlji: potresi, povodnji, viharji, tajfuni, ognjeniki, poplave itd. so v primeri z njo prave igračke, brnenje drobnega metuljčka v primeri z bobnenjem največjih topov ali vodopadov.

Kakšno silo razvija šele sonce, kakšno vsa solca in vse vesoljstvo z vsemi njegovimi neizmernimi in neštevilnimi teleski skupaj! Ljubi bravec, če to pomisliš, se moraš kar zgroziti pred temi silami in ne preostane ti drugega, kakor da vzklikneš: Bog je silen, neizmerno silen, a jaz sem šibak... in se pač ne morem z njim vojskovati, kršče njegove zapovedi.

Kako stara je naša zemlja

Po računih velikega astronoma Brauna je preteklo že 90 milijonov let, odkar se je začela tvoriti trda skorja naše zemlje. Odkar se je razvila naša zemlja kot ognjena obla iz astralnih meglic, je minilo 1000 milijonov let — in morda je minilo že bilijon let, odkar se je zgostila prvotna snov vsled medsebojnega privlačevanja njenih delov, t. j. odkar so se tvorile astralne megle iz atomov itd.

Bog bi bil prav gotovo lahko kar naenkrat ustvaril svet v sedanjem stanju, pa tega ni storil, ampak je iz nič ustvaril atome, elektrone itd., ki so prvotna snov. Tem neznatnim delom snovi je dal tako naravo in lastnosti, da se je

moglo iz njih kakor samo iz sebe brez njegovega posebnega poseganja v njegov razvoj razviti tekom milijonov let sedanje nad vse čudovito in neizmerno vesoljstvo.

Na ta način nam je Bog pač glasno povedal, da je že v večnosti na nas mislil, ko nam je toliko milijonov in bilijonov let pripravljaval bivališče z vsemi njegovimi čudesi. S tem, da je Bog v svojih večnih zamislih, ki pač niso človeške, določil za nastanek sveta tako neizmerno časovno dobo, v katerih so se razvile vse stvari od najmanjših do največjih, je mnogo bolj razkril svojo neskončno modrost in vsemogočnost, previdnost in dobroto, večnost in povsod priučujočnost, kakor če bi bil kar hipoma vse priklical k življenju v sedanjem stanju.

Zelja, da bi ga razumna bitja čimboli spoznala in vzljubila, je narekovala Bogu ta način stvarjenja, ki nas mora pač naginiti, da svojega Stvarnika vedno bolj občudujemo in ljubimo.

Če primerjamo božje z našim tako zvanim »stvariteljskim« delom, moramo pač priznati, da Bog je neskončna sila in mi slabost sama, ki se nam nobena reč tako, lepo ne poda — kakor brezmejna ponižnost.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

To in ono

Zaščitnika Italije

Sveti oče Pij XII. je s posebnim pismom z dne 18. junija proglasil sv. Frančiška Asiškega in sv. Katarino Sijensko za posebna zaščitnika Italije. Sv. Frančišek Asiški, slavni ustanovitelj frančiškanskega reda, je umrl l. 1226. v 44. letu, sv. Katarina pa v 33. letu l. 1380. Oba sta živela v zelo težkih časih. Oba sta neizmerno veliko storila za Cerkev in italijansko ljudstvo; oba sta bila tako velika in zares izredna

svetnika, da moreta biti Cerkev in ljudstvo, iz katerega ju je Bog izbral, na nju prav posebno ponosna. Živimo v dobi, ki je brez dvoma silno resna in ne vemo, kaj nas še čaka. Rajni sv. oče je stavil in istotako stavi sedanji sv. oče vse svoje upanje na boljše čase le na Boga, ki ima v svojih rokah usodo posameznih ljudi pravtako kakor celih narodov. Sveti oče Pij XII., ki ljubi vse narode, a kakor vsak pošten človek prav posebno še narod, iz katerega je izšel, je v skrbi za svoje ljudstvo in njegovo versko, družabno in gospodarsko bodočnost izbral ta dva velika svetnika, ki naj s svojo priprošnjo pri Bogu dosežeta, da bo Italija, kamor je Bog postavil središče svoje neveste Cerkve, v verskem in vsakem drugem pogledu srečna ter da bo nudila zgled pravičnosti in ljubezni vsem drugim narodom.

Kongres Kristusa Kralja

Mednarodnega kongresa Kristusa Kralja, ki se je razvil nad vse sijajno, se je udeležil tudi naš prevzvišeni g. knez in nadškof Margotti s približno 700 romarji. Prihodnjic priobčimo daljše poročilo o tem kongresu izpod peresa enega naših udeležencev.

Sv. oče Pij XII. se je podal v svoje letovišče v Castelgandolfo.

Sv. oče daje ob raznih prilikah svoj apostolski blagoslov »urbi et orbi« (mestu Rimu in svetu), ki je združen s popolnim odpustkom. Do sedaj so bili deležni tega odpustka le tisti, ki so bili osebno pričujoči. Sedaj je sv. oče določil, da prejmejo ta odpustek lahko tudi tisti, ki poslušajo blagoslov po radijskih aparatih, in sicer pod istimi pogoji kakor ga prejmejo osebno pričujoči.

Ob robu milanskega mesta zidajo 14 novih cerkva, 7 jih bo že prihodnje leto dokončanih. Ena izmed teh cerkva je posvečena v spomin na pokojnega papeža Ahila Rattija sv. mučencema Ahileju in Neriju.

Vrhovno vodstvo »Dejanje sv. Detinstva« je imelo svoj letni občni zbor v Parizu. Prišli so zastopniki Belgije, Francije, Irske, Italije, Švice in Ameriških Združenih držav. Napredek v letu 1938 je čudovito velik. To leto se je nabralo 34 milijonov frankov proti 24 milijonom v letu 1937.

Na Dunaju so imeli v juniju v najvažnejših cerkvah 17 predstav trpljenja Kristusovega. Igrali so mladeniči Katoške Akcije. Dunajski kardinal nadškof je ta način modernega apostolstva močno podpiral.

Tisti čas, bilo je na spomlad in bližala se je Velika noč, je stopal Jezus po sladkosnivajočem polju in rekel svojim: »Gremo v Jeruzalem!« In odgovore mu: »Svetke praznovat?« Z otožnim nasmehom jim odvrne: »Bliža se čas, ko se izpolni vse, kar je pisano o Sinu človekovem!« — In njegov žalostni nasmeh jim pade kakor temna senca na srca... In vsi so molčali.

Tako je nastopil Kristus poslednjo pot. In Marija je iztočila takrat svoje zadnje solze veselja in ostale so ji potem le solze žalosti, največje pod solncem.

Zadnje solze njenega svetega veselja si videlo ti, o mesto Jeriho, mesto sijaja, ležeče v krilu vrto, širčih hlad neštevilnih potočkov.

In solze veselja so tekale Devici še potem v Betaniji, kjer se je Jezus ustavil, predno je šel v Jeruzalem. V Betaniji, kjer so ga v hiši obujenega Lazarja njegovi prijatelji pozdravili z nežnostjo, tako bratsko, in s spoštljivostjo, ki je tako jasno govorila, da umevajo njegovo božje poslanstvo!

Na večer so ga povabili v hišo sredi vrto. V zračni dvorani so pripravili večerjo. Ko je Jezus ležal na počivalnici pri mizi, vstopi Marija iz Magdale. V tresočih se rokah je imela posodo iz alabastra, napolnjeno z dišavo iz najdražje narode. In vtila jo je Kristusu na glavo in na noge, ki jih je potem brisala s svojimi plavimi lasmi. Mnogi navzočih pa so takoj mrmrali in govorili tiho med seboj: »Čemu taka potrata? Ali niso reveži pri tem na škodi?« In Marija iz Magdale je povsila svoje plahe oči, boječ se, da jo bo morebiti tudi Jezus pokaral. On pa se nasmehlja v svoji veličini, kakor nočno nebo ob lesketanju zvezd ter reče: »Čemu žalostite Marijo s svojim govorjenjem? Dobro delo je storila nad menoj. Reveže boste imeli zmerom med seboj — mene ne. Povem vam, da je mazilila moje telo k pogrebu. Resnično, povem vam: Kjerkoli na svetu se bo govorilo o mojem poslanju in o blagovesti, ki sem jo širil, vsikdar se bo ondi govorilo tudi o tem, kar je ta stori'a v

moj spomin!«... »Učenik!« vzklikne tedaj Marija iz Magdale in ihteč od sreče, da jo je pohvalil, pade v blaženi ponižnosti na svoj obraz.

Med temi besedami se je Judež izplazil in šel k Jezusovim sovražnikom, da bi ga izdal. Ostali pa so bili silno žalostni, ker je Gospod govoril o svojem pogrebu. Otožno so molčali in mnogega izmed njih je srce krvavo zabolelo... Tako so se razšli... Tako se je končala večerja.

Marija je drhtela in njene ustnice so zašepetale: »Goriš kakor pred ločitvijo, moj sin!« In trdneje, trdneje je držala njegove roke v svojih. Jezus ji svečano odgovori: »Resnično, resnično ti povem: če zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane nerodovito; če pa umrje, je njegova korist obilna in mnogo sadu pri naša...«

»O mati žalostna!« reče. »Kako boš trpela z menoj! Meč presune tvoje srce! Bog ti daj moč, ker nikdar še ni žena toliko trpela, kakor boš trpela ti!«

In blede, osinela, mu odgovori Marija: »Kaj je moje trpljenje? Toda tvoje me napolnjuje z grozo!«

In kakor v vročnici ga naglo prime za roko ter zakliče: »Če ti je že sojeno umreti... umri vsaj naglo, čudežno!«

Jezus pa je snivo zrl na njo in rekel počasi: »Silno bridke smrti umrem...«

»Tedaj, o kralj miru, umiraj vsaj brez sramote!« In klecnila je v prah.

On pa jo vzdigne, rekoč: »Sramotnejše smrti ni bilo nego bo moja!«

Marija vzkrikne: »Ukaži vsaj noči, da te zakrije in zastre tvoje trpljenje!«

»O mati«, odgovori Gospod, »beli dan bo svetil na moje ponižanje!«

»Zemlja je podnožje tvojega Očeta: naj te zakrije!« prosi Marija.

Sin ji odvrne: »Med nebom in zemljo bom visel na križu pred očmi svojih prijateljev in sovražnikov.«

Marija zalomi roke: »Kakor zločinca te torej pribijejo na križ?«

Jezus reče: »Da, kakor zločinca in zločinca mi dajo z vsake strani za soseda...«

»Bodi vsaj zakrit s tančico!...« reče Marija slabotno, že v polomotici.

In otožno je donel njegov glas: »Nag bom, mati, v veliko sramoto...«

Marija je molčala in komaj dihala. Potem pa je zbrala vse svoje sile, se vrgla na kolena pred Gospodom ter zaklicala: »Bog zahteva tvojo daritev in treba je slušati... Toda, glej, mlad si, tako mlad! Prosi Boga, naj oddalji uro! Če moraš umreti, ne umri še zdaj! Imej usmiljenje s seboj! Čakaj, da pride starost!...«

»Ne morem!« reče zopet Jezus snivo in otožno... »V cvetu mladosti moram umreti...«

Marija je stala zopet na nogah in molčala. Opirala se je ob drevo in glava ji je klonila na prsi...

»Ali bom videla teči tvojo kri?« vpraša, zroč v praznino, čutov skoro oropana.

»Mati«, reče Jezus, »mučen bom, bičan, od nog do glave potopljen v gorko lastno kri!«

Marija pritise roke na srce. Ni izpregovorila, toda jasno je govorilo njeno osteklenelo oko: »Tako bo torej mučeno moje srce?«

Jezus pa reče svečano: »Dopolnjeno bo le, kar je pisano!«

Vzdih se mu izvije iz prsi, ko vidi smrtno bledobo, ki je krila njen obraz. Marija je omedlela in Gospod jo je držal na rokah, da ni padla.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Železniški popust

Opozorjamo še enkrat svetogorske romarje, da ima vsaka skupina pet in več oseb pravico do 50% popusta na skupnem listku od katerekoli postaje v Italiji, in sicer vse letošnje leto in vsak dan.

V Franciji so praznovali z mogočnimi slovesnostmi 7. stoletnico prenosa trnjeve krone Kristusove z Vzhoda na Francosko. Sv. kralj Ludvik IX. je namreč pred 700 leti prinesel to dragoceno svetinjo z Vzhoda v Paris. Ob 7. stoletnici so obnovili ta prizor; pri tem so nastopali udeleženci v starodavnih nošah. Slovesnosti se je udeležil pariški kardinal nadškof, ki je v procesiji nosil sv. krono.

»L'Action Française« je časopis, okoli katerega se zbirajo francoski narodnjaki. Leta 1926. je sv. stolica prepovedala branje in širjenje tega časopisa, ker je učil zmotne nauke in krivično napadal sv. očeta. Te dni je pa izšel odlok svete stolice, s katerim se zopet dovoljuje branje tega lista. V vaticanskem časopisu je natisnjeno pismo, ki so ga poslali uredniki sv. očetu, v katerem obžalujejo vse zmotne liste, opozarjajo na to, da zadnje čase list pravilno piše in prosijo sv. očeta, naj ukine prepoved, ter obenem izjavljajo, da hočejo zana-prej skrbeti, da se stari pogrški ne bodo več ponavljali.

Nagrobni spomenik Pija XI.

Rajnemu papežu Piju XI. bodo v kripti bazilike sv. Petra postavili njega vreden nagrobni spomenik. Po stari navadi imajo za to skrbeti kardinali, katere je umrlj papež imenoval. Vsak mora dati v ta namen 10.000 lir. Ker je večina kardinalov imenovana od Pija XI., mu bodo lahko postavili krasen spomenik. Se razume, da bo tudi prvovrstno umetniško delo, za katero bo treba nekaj časa.

Oklic posebne vrste

V Burgosu (na Španskem) so bili o velikonočnem času po hotelih, kavarnah in javnih prostorih nabiti letaki s tole vsebino: »Če nisi katoličan, to ni zate. Če si pa katoličan in svoje velikonočne dolžnosti ne izpolniš, te je pa lahko sram. Premagaj torej lenobo, odloži sramežljivost in stori svojo dolžnost, da bodo velikonočni zvonovi tudi tebi veselo zapeli.«

Fantje, k duhovnim vajam!

Kam? Na Sveto goro.
Kdaj? Od 6. avgusta zvečer do 10. zjutraj.

Koliko je vzdrževalnina? L. 36.
Na Mirenskem Gradu ne bo duhovnih vaj.

Sami fantje od 15 let naprej. Ali bo kaka duhovnija hotela biti tako nazadnjaška, da ne pošlje nobenega fanta? Vsak, ki je kdaj prav delal duhovne vaje, vam lahko pove, da so za duhovno življenje najkoristnejša ustanova. Pri duhovnih vajah doživite najlepše dneve svojega življenja. Torej kar hitro se prijavite in pošljite denar vnaprej!

Duhovne vaje za žene

bodo v uršulinskem samostanu od 6. do 10. avgusta, torej istočasno kakor fantovske na Sveti gori. Cena L. 36. Priglasite se še danes in pošljite denar. Sprejememo tudi kako dekle, ki ni moglo priti k dekliskim.

Opombe uredništva

Ker je naš kromberški slavček uglasbil dve kritiki pesmi, ki smo jo prinesli v julijevi številki, in ima pesem devet kritic, ji danes dodajemo iz istega vira še deseto z namenom, da se bo lahko cela pesem pela:

»O zberi tam družino vso,
pri štvorniku osreči jo;
pri Tebi vedno bo domá
hvaležna Ti iz dna srcá.«

Zahvale

Prejeli smo nekaj zahval za milosti, prejete po priprošnji Matere božje svetogorske. Zlasti ozdravljen je mo-remo objaviti, ako nimamo tehtnih dokazov za verodostojnost poročevalcev. Na taka poročila brez podpisa se pa še celo ne moremo ozirati.

O ženski noši

Iz raznih krajev naše dežele, od moških in ženskih oseb samih smo prejeli več pozivov, naj bi v listu posvarili zlasti dekleta glede dostojnosti v obleki. Brez dvoma moramo ugotoviti, da so naša dekleta utrpela veliko škodo glede sramežljivosti v obleki — ki pač skriva veliko bolj obžalovanja vredno pomanjkanje ponižne nedolžnosti srca — Kdor si upa celo v javnosti nastopati brez sramu — n. pr. dekleta z neprimernimi oblekami na kolesih, v kopalščih itd. — ali naj bo sramežljiv v samoci?! Tu gre za brezno pregreh!

KUPUJEMO

cvetje arnike, bezga, lipe, rmanca in korenike valerijane, rmana, taloga, volčje-ga korena, omeja — vse posušeno.
»Apef«, Udine, Via Deciani 15.

Nezgode romarja Jerneja Trobca

(Nadaljevanje.)

Na Prevalu

Dela z uro tu kupčijo,
slab denar za njo dobi —
ker ne ve za hudobijo,
se denarcev vesel.

IZVRSTNA KUPCIJA.

»Tu imaš zaenkrat 50 kron. Jutri bo na Sv. gori veliko romarjev in lahko jih boš oddal. Od vsakih deset dobiš eno.« Te besede je slišal Jernej, ko se je prebudil. Govoril je boljše oblečen človek nekemu beraču in mu obenem vsul peščico kronskih kovancev v malho ter odšel. »Ta berač se ukvarja tudi s kako kupčijo. Lepa prilika se mi nudi, da se rešim iz denarnih stisk...« Čuje, prijatelj božji! Tudi midva bova naredila majhno kupčijo. Pridite sem!« »Hitro, hitro, oče, ubožcem dajati zaslužek je boljše ko miloščno deliti.«

»Vidim, da imate na razpolago nek denar. Rešite me iz velike zadrege in kupite mi tole uro. Srebrna je, iz Amerike sem jo dobil, vredna je vsaj 30 K, odstopim vam jo za samih 15.« »Preveč bo, 12 jih dam.« »Naj bo, ker ste revež, velja!«

Berač je naštel Jerneju 12 novih kronic, Jernej pa se je poslovil od ljube, čeprav netočne urice.

MEZNARJEV GOSPOD.

»Kaj pa barantate, oče? — je vprašal častitljiv gospod, ki je prešel mimo. »Hvaljen Jezus, gospod, ta mož me je rešil iz velike zadrege. Uro sem nau prodal, da morem nadaljevati romanje, ker sem denar pozabil doma.« »Vite ja, že večkrat sem rekel, da največji reveži niso tisti, ki postajajo ob romarskih poteh.«

»Gospod, ali se smem pridružiti, ko greste tudi vi s počasnim korakom?«

»Le kar, oče, bova katero zinila. Odkod pa prihajate?«

»S Krasa, iz Pliskovice — Jernej Trobec mi je ime.«

»Ali ste morda tisti basist, ki mi je o njem pripovedoval dekan Harmel?«

»Ze najbrž, saj je bil moj učitelj in dobrotnik.«

»Vite, ja, tako se torej dobiva dva stara znanca, ki so še nikdar nisva videla, čeprav sva drug od drugega že sli-

šala govoriti. Jaz sem »meznarjev gospod« iz Komna, tam zadaj v Ravnici je pa moj nečak. Vite, ja, že od l. 1838. imamo duhovnika v družini.«

»Glejte, raca pečena, kdo bi mislil, da me danes doleti ta sreča in čast. Kot di-jaka sem vas večkrat videl, tudi še kot črnošolca, pozneje pa nikdar več. Od takrat ste se pa močno spremenili. Ne-čaka pa slučajno ne poznam, kajti veliko let je že, odkar ne hodim v Komen. Po Harmelovi smrti sem bil le kateri-krat v letu — najraje o praznikih pri oberšljanski Mariji.«

»Vite, ja, tako se vse spremeni. Po-potniki smo na zemlji. Nimamo stalne-ga bivališča, šajamo se in razhajamo in tudi na najdražje nam počasi ostane-jo le medli spomini, vite, ja.«

»Kako se pa kaj imate v Grgarju? Ali so ljudje dobri in pobožni?«

»Na vsakem polju je tudi ljuljka med pšenico, vite, ja, na splošno so pa lju-dje zelo dobri od nekada. Saj grgarske-mu dekletu se je Marija prikazala in ga celo na domu obiskovala. Urška je pokopana za glavnim oltarjem naše cerk-ve. Na to so Grgarci ponosni in sku-šajo biti dobri kristjani, vite, ja. Mene imajo za strogega, pa vendar vem, da bi se težko ločili od mene, ako bi hotel kam oditi. Tudi jaz sem zelo navezan na te ovčice, ki so zelo potrpežljive, in na deželo, kjer se »pršut reže s fov-čem«, vite, ja,« je pristavil šaljivo. »Prezvišeni g. knez in nadškof so me že hoteli poslati za kanonika v mesto, pa sem rajši tu ostal.«

MILKA PODLASICA IN STANKO NETOPIR

Ko sta se tako menila grgarski gos-pod kurat in Jernej, sta prišla mimo nek visok in suhljat mladenič in nizka, lepo zaokrožena, skozi vrsto belih zob prijetno se smehljajoča deklina, ki se je zdela, da hoče vsem mimoidočim po-vodati: Glejte navsezadnje sem vendar tudi jaz dobila fanta.

»Hvaljen Jezus!« »Dober dan!«, sta fant in dekle hkrati pozdravila.

»Na veke!«, je odzdravil gospod. »Kam pa vidva sama?« »Na božjo pot!« »Bojim se, da bo malo božjega na poti, če fant in dekle skupaj romata, povrhu še zvečer in sama.«

»Ne bo hudega, gospod, saj sva pa-metna!« »Ne bolj ko Salomon, ki ga je grda ljubezen še na stara leta omamila. Kako vama je pa ime in odkod sta?« »Jaz sem Milka iz Marijinega Celja, on pa je Stanko iz Srednjega.«

»Iz Marijinega Celja? Ali se tam ne obhaja jutri ime Marijino? Na dan do-mačega odpusta si upaš ti Milka sama s fantom zapustiti duhovnjivo in pod pre-tvezo romanja hoditi na Sv. goro?«

Fanta je jezilo in stiskal je v žepu pest in si mislil, da bi »farja« najraje česnil po glavi, ki se vtika v njegove lju-bezenske zadeve, ki njega prav čisto nič ne brigajo. Pa se je vendar prema-gal, kajti gospod je bil zelo častitljive in spoštovanje vzbujujoče zunanosti. Korakal je poleg Milke brez besede in rdeč od sramu in jeze ko rak.

IZPRAŠEVANJE LJUBEZENSKE DVOJICE.

»Kaj pa misliš, Milka? Na tak dan na božjo pot s fantom, to je zelo sumljivo. Kaj pa mama in oče, ali si uboga zapu-ščena sirotka?«

Milka se ni več prav nič smejala. Ta-ko kisló se je držala, da redko vidiš pridno dekle s tako mračnim pogledom. »Saj tudi meni ni bilo ljubo prav da-nes zapuščati dom. On me je silil in je dejal, da me ne vzame, če bom bolj ljubila farnega patrona in dom kakor njega. Mama je tudi ugovarjala in se je na moje prošnje vdala samo zato, ker sem ji zagotovila, da pojedno skupno z Marjanom in njenim ženinom Lipč-tem.«

»Kje sta pa ona dva? Že vidim, tu gre za celo družbo takih, ki si držijo roko, ko hodijo na nevarne poti. Milka, Milka, in ti Stanko, kar govorim, govorim kot star in izkušen oče otrokoma, ki vama dobro želim, čeprav vaju prvič vidim. Koliko nerodnosti je v tej vajini božji poti! Prvič se neprevidno podaja-ta v nevarnost za najlepšo čednost, tu-di če nimata slabega namena. Tak na-men bi bil že sam na sebi velika pre-greha in povrhu še bogoskrunski, če bi hotela s takim namenom združevati pre-jemanje najsvetejših zakramentov, vite, ja, Drugič nepokorščina in lažnivost napram staršem. Tretjič si fant pri-

svaja nad dekletom pravice, ki jih ni-ma. Stanko, vedi, da nimaš pravice, de-kletu ničesar ukazovati, dokler je ne poročiš. Edino to pravico imaš, da jo lahko zapustiš, ako ni zate. Zato imaš pravico tudi do tistega, kar je nujno potrebno, da spoznaš žensko, ki jo mi-sliš vzeti v zakon. To se pa vse lahko zgodi doma pred starši. Več vama lah-ko pove vajin dušni pastir, ki se z njim posvetujta.

Cetrtrič je dekle nespametno, če se že pred zakonom da usužnjiti fantu, ki mu niti v krščanskem zakonu ne sme biti sužnja, marveč samo zvesta in v vseh dovoljenih rečeh pokorna družica. In ti, Milka, ravnaš že sedaj na ljubo fantu proti svoji pametni volji in dobri vesti. Petič zahteva fantov ponos in dekliska čast, da nikdar ničesar ne storita, kar ogroža njuno dobro ime. Kolikemu in kakemu govorjenju na račun vajine ča-sti dajeta s takim nespametnim roma-njem!

Tudi ljubezen do svojega ljudstva vam mora narekovati bolj pametno pri-pravo na zakon. Največja dika in ponos vsakega ljudstva so pametno, pošteno, krščansko vzgojeni fantje in dekleta. Po-slušajta starega dušnega pastirja, ki je videl že mnogo sreče in blagoslova, pa tudi nesreče in prokletstva po hišah in v dušah. Le skozi in skozi poštene poti delajo človeka srečnega! Vite, ja! Ubo-gajta!«

FANTJE SKUPAJ — DEKLETA SKUPAJ NAJ DRŽE!

Stanko ni slabega srca. Samo družba ga je zavedla v krive nazore in na sla-ba pota. To se vidi iz njegovih besed: »Gospod župnik, če prav premislim, je vaše govorjenje res pametno. Na Sv. gori bomo opravili sveto spoved in pre-jeli sveto obhajilo. Potem pa pojdeva fanta skupaj in dekleta skupaj domov.«

»BOLJ KO JE TVOJ, BOLJ SE GA BOJ!«

Jernej je dodal: »In jutri si povesta doma pri starših, kako sta romala z gr-garskim g. kuratom in Jernejem Trob-cem, ki mu je nekoč podobna pridiga napravila dober vtis in mu zelo koristi-la v dolgem življenju. Tridnevica je bila v Pliskovici. Pridigal je nek goriški kapucin z dolgo, sivo, redko brado, z velikimi ušesi, visokim čelom in nedo-povedljivo dobrodušnim pogledom, ki so mu pravili p. Vertojba.« »Vite, ja, to je bil dobri p. Otokar Cijan.« »Torej ta gospod nam je fantom priporočil, naj i-mamo vedno vest v rokah kakor ključ, da ne zarjavi; naj bomo pokorni kakor veriverica, ki urno skoči; pridni ko čebe-lica — in naj se tistih reči najbolj varu-jemo, ki naše srce najbolj mičejo.« Bolj ko je tvoj, bolj se ga boj, bolj ko je tvoj, bolj se ga boj!« S široko razprtimi očmi je povedal te besede in stopil s prižnice. Naj služi pridiga tudi vama.«

PRE ANTON — IN NEOBICAJEN TAT NA ČRESNJI.

»Zdaj pa poslušajta še veselo zgodbo, ki se je prigodila pred mnogimi leti v vajini ožji domovini. V Ročinju je bil takrat g. Durjava, pri Marijinem Celju pa slavni pre Anton Ukmar, ki je nje-govih šal polna vsa Kanalska. Začetkom junija sta šla na Paljevo obhajat sv. Kvirina (Krna ali Kurina). Nazaj grede sta prišla mimo lepe črešnje, ki je bila polna zrelega sadja in je bila lestev na-njo oprta. »Durjava, glej kako lepe črešnje!... In še lestev! Pojdva na dre-vo in se pošteno najejva!« »Kaj se ti blede, duhovnika naj bi kradla?« »Kaj kradla, saj je od dobrih znancev in jaz bom že vse poravnal. Gre bolj za to, da si jih privoščiva ob samem viru, ka-kor za sadje. Le kar hitro na lestvico, ki si mlajši in lahko prideš višle!« Dur-java je res stopil na lestvo in se povzpel visoko v zelenordečo krošnjo visoké črešnje. Tedaj je vzel pre Anton lestvi-co od drevesa in začel na ves glas vpiti: »Ljudje božji, na pomoč! Tatje, tatje! Črešnje kradejo! Hitro, da ne zbežijo.« In res so pridrveli ljudje iz bližnjih hiš z metlami, vilami, palicami.

»Kje je?« »Glejte ga, rad bi prišel do-li, pa ne more!« Koliko smeja je bilo, ko so gledali Durjava vsega osramoče-nega na drevesu, koliko, ko so to zgo-d-bo povsod pravili.

PLEŠA IN GLAVNIK.

Smešno je bilo tudi takrat, ko je pre Anton kupoval pri Höniku glavnik, da

ga podari za god plešastemu prijatelju Durjavi.

ZADNI KONEC.

Mlada dva sta prišla v lepo razpolo-ženje in Stanko je posegel v besedo: »Tudi jaz sem slišal katero od tega gos-poda. Nekoč je pri krčmarju Vrhovcu razglasil, da je sinoči ajbski župan Nav-žar vzel zadnji konec. Ves Kanal je bil razburjen, saj so videli še prejšnji dan župana zdravega in veselega. Pri trgo-vcu Höniku je brivec Cene resno in z nezaupnim pogledom vprašal pre Anto-na, ali je res ali ni res, da je Navžar vzel sinoči konec. In pre Anton je navi-dezno razjarjen odvrnil: »Kajpada je res, nevesta sama mi je pravila. Pa ni-ker se tako ne razburjajte, saj je vzel samo zadnji konec klobase, ki jo je imel pri hiši.«

TRI MARIJE.

»Vite, ja, tudi Stanko zna katero po-vedati. Ker si omenil Ceneta, bi rad ved-el, ali je bil to tisti, ki ga je organist Miha Zega tri mesece učil besedilo pes-mi »Lepa si, roža Marija,« pa je nave-zadnje na Rožnico le zapel: »Vodi, skuš-njava, po pravi nas poti, da nas nobena Marija ne zmoti.« Ubožec je menda v kljub mili prošnji prišel trem Marijam v pesti, ki so mu druga za drugo hitro pomrle.«

PRAVICA NA VRHU.

»Da, prav tisti je bil — jaz sem tudi to zgodbo že slišal.« »Ali smem tudi jaz eno povedati, ki jo moja mama rada ponavlja očetu, ko se le-ta preraka radi pravice in krivice na svetu?« »Le po-vej, Milka,« je spodbujal g. župnik. »Ne-koč je iskal pre Anton uradnike na »pravici« t. j. na kanalski sodnji, pa ni našel nobenega. Povedal so mu, da so šli vsi na Vrh nad Kanalom. Tedaj je dejal in povsod razglašal:

»Hvala Bogu, da je prišla vsaj enkrat v mojem dolgem življenju pravica na vrhu!«

Vse piska, poje, trobi — na Sv. gori se.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

UGANKE

Rešitev.

1. KELIH.

Ljudstvu reci, naj mi hišo zida in me prosi milosti.

Pravilno so rešili: Uršič Janko in Mi-la, Staroselo; Likan Valerija, Ajdovšči-na; Kovač Angela, Lokavec; Kutin Re-zi, Krn; Zivec Fani, Skopo.

2. PREGOVOR.

Danes meni, jutri tebi.

Pravilno so rešili: Uršič Janko in Mi-la; Kovač Angela; Kutin Rezi; Sivec A-nica, Libušnje; Novinke, Gorenje polje; Pirih Dora, Sent Viška gora; Makue Ludvik, Sent Viška gora; Ravnik Ana, Solkan; Laharnar Štefanija, Sent Viška gora; Slama Natalija in Meršnik Nada, Trst; Zivec Fani; Fegic Ivo, Solkan; Mi-šigoj Hilarka, Višnjevik; Milojka Sto-kelj, Rihemberg; Babič Zofija, Kasarje pri Postojni; Tominec Jakob.

Zvezda

(TOMINEC JAKOB)

Z dovoljenjem cerkvene oblasti.

Uredništvo in uprava:
CONVENTO MONTE SANTO.

Odgovorni urednik:

P. GUGLIELMO ENDRIZZI

Tiska:

Prem. Stab. Típ. L. Lucchesi • Gorizia